

care nu numai că o permite, dar o și cere –, jocul permanent de planuri temporale (trecut-prezent) și narative (comentariu-reprezentare) conturează o meditație amar-sarcastică asupra Istoriei, văzută ca o veșnică farsă atroce. Din păcate, și aici, ca și în **Satyricon**, excesul de „ambalaj” amenință să compromită conținutul – e prea multă scenografie (și unele soluții provin din ori au fost transferate în celălalt spectacol – vezi penele de păun), prea multă muzică, prea multe momente inutile de lungi. Din fericire, ca și acolo, lucrul cu actorii dă privitorilor – și, sunt sigură, și interpreților – satisfacție deplină. Studenții funcționează perfect în grup și cel mai adesea fără reproș în secvențele solistice; în special Fülöp Erzsébet și Tordai Tekla, Balázs Attila, Bogdán Zsolt și Bandi András arată că pot nu doar să cânte și să danseze, ci și să joace teatru adevărat.

Victor Ioan Frunză a dat la iveală într-o singură stagiune, la Târgu-Mureș, două spectacole dificile și solicitante; mi se pare că, pentru el, e o premieră absolută în materie de productivitate. Poate că și asta explică neîmplinirile montărilor. Eu însă continui să cred că Frunză e un regizor mare. Aș vrea s-o creadă și el destul de tare pentru a nu ceda ispitelor unei celebrități de-o clipă. ■

TOM PAINÉ de Paul Foster. Traducerea: Vájda Miklós ● **TEATRUL NAȚIONAL DIN TÂRGU MUREȘ** și **ACADEMIA DE ARTĂ TEATRALĂ DIN TÂRGU MUREȘ**, secția maghiară ● Data reprezentăției: 10 mai 1994 ● Direcția de scenă: Victor Ioan Frunză ● Decoruri și costume: Adriana Grand ● Muzica: Dorina Crișan Rusu ● Coregrafia: Felicia Dalu ● Distribuția: Balázs Attila, Bandi András, Bogdán Zsolt, Csiszér Lajos, Csutak Réka, Fülöp Erzsébet, Fodor Piroska, Gajzágó Zsuzsa, Kardos Róbert, Mátyás Zsolt, Sajná György, Szikszai Rémusz, Tordai Tekla.

Tom Paine de Paul Foster cu studenții secției maghiare a Academiei de Teatru din Târgu-Mureș, regia: Victor Ioan Frunză

Răsplata discreției

NEÎNȚELEGEREA de Albert Camus. Traducerea: Horváth Andor ● **TEATRUL MAGHIAR DE STAT DIN CLUJ** ● Data reprezentăției: 28 aprilie 1994 ● Regia: Tompa Gábor ● Scenografia: T. Th. Ciupe ● Muzica: Demény Attila ● Distribuția: Orosz Lujza (Mama), Spolarics Andrea (Martha), Bács Miklós (Jan), Kovács Zsuzsanna (Maria), Csíky András (Bătrânul servitor).

Coleg de promoție cu Frunză, Tompa Gábor se află oarecum în aceeași situație cu acesta: talentul său ieșit din comun s-a văzut prea puțin recompensat printr-o recunoaștere pe măsură și prin aferențele premii; a sa **Cântăreața cheală** a primit distincții importante doar la festivalurile unde era, de fapt, singurul spectacol „competitiv”. La această stare de lucruri va fi contribuit,

desigur, și împrejurarea că, până în prezent, Tompa a montat exclusiv în teatrele de limbă maghiară, pe care curentul principal al opiniei publice teatrale le atinge, vrând-nevrând, mai puțin. (În paranteză fie zis, pe fațada Naționalului din București flutură și acum o patetică pânză chinuită de vânt, anunțând premiera, în stagiunea '92-'93, cu **Troilus și Cressida** în regia lui Tompa. Se va mai realiza oare vreodată acest proiect?) **Neînțelegerea** – spectacol din stagiunea trecută, pe care îl comentez însă în acest context pentru că el a început să existe, pentru mine, doar de astă-primăvară, când l-am văzut în turneu bucureștean – s-a bucurat de o soartă mai bună, fiind laureat cu premiul de regie al UNITER pe 1993. Înlămplarea l-a umit pe mulți (pare-se că și pe Tompa însuși); probabil, pentru că este vorba despre o montare de tip tradiționalist-clasic, simplă, sobră, în care se văd foarte mult actorii și foarte puțin, în aparență, regia.

Doar în aparență însă. Pentru că în precizia riguroasă, deopotrivă rece-analitică și sensibil-emoțională a descifrării textului – prin care Camus a urmărit să recreeze, din perspectiva existențialismului, tragedia antică, incompatibilă, după unii, cu spiritul modern –, în desenul bogat al mișcărilor sufletești ale personajelor, în tăietura netă, fină a mizanscenei, în imaginea plastică esențializată și sever-expresivă (autor: T. Th. Ciupe), în toate se simte vibrația temperamentală mereu controlată de o inteligență neliniștită dar ordonată. Se simte, adică, amprenta stilistică a regizorului Tompa Gábor. Aceasta a marcat și jocul actorilor, reținut dar dens. Rămân în memorie mai ales Spolarics Andrea și Csíky András – amenințător și totuși straniu consolator în rolul servitorului mut (.. Destinul) –, dar și Kovács Zsuzsanna, care dă o neașteptată adâncime psihologică personajului, îndeobște neglijat, al soției. ■